

Yeti?kinlerin Çevreye ?li?kin Sergiledikleri Davran??lar Gözlem Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yeti?kinlerin Çevreye ?li?kin Sergiledikleri Davran??lar Gözlem Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33347>

Özet

Yeti?kinlerin Çevreye ?li?kin Sergiledikleri Davran??lar Gözlem Ölçe?i, Erol Ata ve Merve Y?ld?z tarafından 2019 y?l?nda geli?tirilen ve psikometrik özellikleri incelenen bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, yeti?kin bireylerin günlük ya?amlar?nda çevreye yönelik sergiledi?i aktif ve gözlemlenebilir davran??sal e?ilimleri sistematik olarak de?erlendirmeyi amaçlamaktadır. Ölçe?in geli?tirme çal??ması, akademik ara?tırmalarda ve çevresel e?itim programları'nın etkinli?ini ölçmede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir enstrüman sunmayı hedeflemiştir.

Anahtar Kelimeler

Çevre davran??ı, gözlem ölçe?i, psikometrik özellikler, yeti?kinler, çevresel e?itim, geçerlilik, güvenilirlik.

Yazarlar

Erol Ata, Merve Y?ld?z

Amaç

Ölçe?in temel amacı, yeti?kin popülasyonun günlük yaşam pratiklerinde çevreye karşı ne tür davran??lar sergiledi?ini objektif ve sistematik bir şekilde ölçmektir. Geleneksel çevre tutum ölçeklerinden farklı olarak, bu enstrüman, bireylerin çevre davran??ı ile ilgili bilgi ve tutumları'nı de?il, do?rudan sergiledikleri eylemleri gözlemlemeye odaklanmaktadır. Bu sayede, çevresel bilincin davran??a ne ölçüde dönü?tü?ünün belirlenmesine olanak tanır.

Ölçek, özellikle çevrecilik alanında çal??an ara?tırmacılar, e?itimciler ve politika yapıcılar için, uygulanan çevresel müdahale programları'nın uzun vadeli davran??sal etkilerini de?erlendirmede önemli bir araç görevi görmektedir.

Yapı

Yeti?kinlerin Çevreye ?li?kin Sergiledikleri Davran??lar Gözlem Ölçe?i, bireylerin çevreye yönelik sergiledikleri somut eylemleri kapsayan çok boyutlu bir yapıyı ölçmektedir. Bu yapı, genellikle su ve enerji tasarrufu, atık yönetimi (geri dönüşüm), doğal kaynakların korunması ve çevresel aktivizme katılım gibi alt boyutları içerir. Ölçek, bu davran??ları'nın sıklığı'nı ve tutarlılığını de?erlendirerek, yeti?kinlerin genel çevresel sorumluluk düzeyini belirlemeyi hedefler.

Ölçek, kuramsal olarak bireyin çevreye olan saygısı'nın ve sorumluluk duygusunun, günlük hayattaki pratik uygulamalara ne derece yansıtıldığını ortaya koymak üzere tasarlanmıştır. Bu bağlamda, ölçülen yapı, yalnızca bilişsel veya duygusal bir e?ilimden ziyade, gözlemlenebilir

davran?? ç?kt?s?d?r.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik (validity) çal??malar?, Ata ve Y?id?z (2019) taraf?ndan yay?mlanan makalede detayland?r?lm??t?r. Geçerlik analizlerinde, ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? teorik yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini belirlemek amac?yla yap? geçerli?i incelenmi?tir. Bu süreçte, uzman görü?leri al?nm?? ve dil geçerli?i çal??malar? yap?lm??t?r.

Yap? geçerli?ini sa?lamak için genellikle faktör analizi tekniklerinden yararlan?lm?? olup, maddelerin ilgili faktörlere yüklenme de?erleri incelenmi?tir. Bu analizler sonucunda, ölçe?in yeti?kinlerin çevresel davran??lar?n? temsil eden anlaml? ve tutarlı bir faktör yap?s?na sahip oldu?u saptanm??t?r.

Güvenilirlik

Ölçe?in güvenilirlik (reliability) çal??malar?, iç tutarlılık katsay?s? hesaplanarak gerçekleştirilmi?tir. ?ç tutarlılık, ölçekteki maddelerin ayn? yap?y? ne derece tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösteren temel bir psikometrik özelliktir.

Geli?tirme makalesinde, ölçe?in genel olarak yüksek bir Cronbach Alfa katsay?s?na sahip oldu?u belirtilmi?tir. Yüksek güvenilirlik de?erleri, ölçe?in tekrarlanan ölçümlerde tutarlı sonuçlar verece?ini ve ölçme hatas?n?n düşük oldu?unu i?aret etmektedir. Ayrıca, baz? durumlarda test-tekrar test güvenilirli?i de incelenerek ölçe?in zamana kar?? kararlılı?? de?erlendirilmi?tir (Ancak bu bilgi, orijinal kaynakta belirtilmedi?i için genel geçerlik çal??mas? prosedürüne at?fta bulunulmu?tur).

Faktör Analizi

Yeti?kinlerin Çevreye ?li?kin Sergiledikleri Davran??lar Gözlem Ölçe?'inin faktör yap?s?n? belirlemek amac?yla hem Aç?mlayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. AFA, ölçe?in boyut say?s?n? ve maddelerin hangi boyutlara ait oldu?unu belirlemede kilit rol oynam??t?r.

Faktör analizleri, ölçe?in teorik olarak beklenen çevresel davran?? alt boyutlar?n? yans?tan çok faktörlü bir yap?ya sahip oldu?unu göstermi?tir. DFA ise, elde edilen faktör modelinin veri setine uygunlu?unu test etmek için kullan?lm?? ve kabul edilebilir uyum indeksleri rapor edilmi?tir. Bu analizler, ölçe?in yap?sal geçerli?ini bilimsel olarak desteklemektedir.

Enstrüman

Test Türü: Geli?tirme

Format: Gözlem Ölçe?i (Davran??sal e?ilimlerin öz bildirim veya d?? gözlem yoluyla de?erlendirilmesi)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler

Ya? Grubu: Genellikle 18 ya? ve üzeri yeti?kin popülasyon

Popülasyon Detaylar?: Türkiye'deki çe?itli sosyo-ekonomik ve demografik özelliklere sahip yeti?kin bireylerden olu?an örneklem üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çal??malar? yap?lm??t?r.

Test Metodolojisi: Psikometrik yöntemlerle geli?tirilm?, Likert tipi veya frekans temelli derecelendirme içerebilen bir gözlem/öz bildirim metodolojisi. (Orijinal kaynakta derecelendirme belirtilmemi?tir.)

Anahtar Kelimeler

Çevresel etki, davran??sal ölçüm, do?a koruma, at?k yönetimi, sosyal sorumluluk, psikolojik ölçek.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut de?il/Belirtilmemi?

?leti?im E-posta Adresi: erolata.ea@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Erol Ata (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2019

?zinler ve Ücret: Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? genellikle kaynak gösterilerek serbest olsa da, kullan?m ve adaptasyon için sorumlu yazar Erol Ata ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi önerilir.

Referanslar

Ata, E. ve Y?ld?z, M. (2019). Yeti?kinlerin Çevreye ?li?kin Sergiledikleri Davran??lar Gözlem

Ölçe?i geçerlilik ve güvenilirlik çal??ması. **OPUS Uluslararası Toplum Ara?tırmalar? Dergisi**, 13(19), 1010-1027. doi: 10.26466/opus.557881.

Makalenin tam metnine Dergipark üzerinden ula??abilir: dergipark.org.tr.

Orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: yetiskinlerin-cevreye-iliskin-sergiledikleri-davranislar-gozlem-olcegi-toad.pdf.

Yeti?kinlerin Çevreye ?li?kin Sergiledikleri Davran??lar Gözlem Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içeri?inde yer almamaktadır. Maddelere eri?im için orijinal makaleye (Ata & Y?id?z, 2019) ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM